

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

Кафедра філософії і педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Шабанова Ю.О.

«31» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія європейської філософії»**

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Філософія
Статус	Обов'язкова
Загальний обсяг	21,5 кредити ЄКТС (645 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Термін викладання	2–6 семестри
Мова викладання	українська

Викладачі: проф. Шабанова Ю.О., проф. Осипов А.О., проф. Аляєв Г.Є.,
доц. Тарасова Н.Ю.

Дніпро
НТУ «ДП»
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія європейської філософії» для бакалаврів спеціальності 033 «Філософія» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2021. – 37 с.

Розробники – проф. Шабанова Ю.О., проф. Осипов А.О., проф. Аляєв Г.Є., доц. Тарасова Н.Ю.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням методичної комісії спеціальності 033 Філософія (протокол № 1 від 31.08.2021).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	5
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	6
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	26
6.1 Шкали	26
6.2 Засоби та процедури	26
6.3 Критерії	27
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	31
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	31

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 033 «Філософія» здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни Ф7 «Історія європейської філософії» віднесено такі результати навчання:

РН2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.
РН3	Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.
РН18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати

Мета дисципліни – вивчення та аналіз студентами основних закономірностей становлення і розвитку найважливіших течій і концепцій історії європейської філософії від Античності до початку ХХ століття, формування компетентностей щодо розуміння логіки та змісту історико-філософського процесу періодів Античності, Середньовіччя та Відродження, Модерну, а також щодо усвідомлення змісту німецької ідеалістичної філософії в її різних концептуальних проявах і особистісних формах та щодо осягнення специфіки неklasичного типу філософування та його місця в європейській історії філософії.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
РН2	РН2-Ф7.1	Розуміти передумови виникнення філософського знання та його природу, у порівнянні із міфологічним мисленням, релігійною вірою чи науковим знанням.
РН2	РН2-Ф7.2	Розуміти історичні процеси зміни предмету філософії та розгалуження філософського знання, формування окремих філософських дисциплін.
РН2	РН2-Ф7.3	Володіти філософською термінологією, зокрема, враховуючи її етимологію; знати походження філософських термінів та понять і їх еволюцію; знати та аналізувати основні терміни та поняття філософії Античності, філософії Середньовіччя та Відродження, філософії Модерну, німецької ідеалістичної філософії, неklasичної філософії другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
РН3	РН3-Ф7.1	Бути обізнаним у класичних формах культури Античності (міфологія епос, лірика, драма), які мають важливе значення для розуміння античного світогляду.
РН3	РН3-Ф7.2	Знати основні етапи, школи і персоналії античної філософії, учвідослювати її значення колиски європейської філософії і культури.
РН3	РН3-Ф7.3	Знати основні етапи, школи і персоналії філософії Середньовіччя, усвідомлювати її теоцентричний характер.

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
РН3	РН3-Ф7.4	Знати основні напрямки і персоналії філософії Відродження, розуміти процеси формування антропоцентричної світоглядної парадигми
РН3	РН3-Ф7.5	Знати основні напрямки і персоналії філософії Модерну у контексті розвитку наукової революції XVII ст. і доби Просвітництва XVIII ст.
РН3	РН3-Ф7.6	Оволодіти понятійно-категоріальним змістом німецької ідеалістичної філософії у відповідності до етапів її історичного розвитку, а також колом онтологічних, гносеологічних, естетичних і антропологічних проблем, що розроблялись її видатними представниками.
РН3	РН3-Ф7.7	Розрізняти методологічні підходи та концептуальний зміст класичної та некласичної парадигми європейської філософії; визначати головні особливості філософських течій XIX–XX ст. та відмінності між ними (виходячи з базової диференціації між англосаксонською та європейсько-континентальною філософськими парадигмами); орієнтуватися в напрямках некласичної філософії.
РН3	РН3-Ф7.8	Вміти виділити субстрат та спадок філософії попередніх епох чи світоглядних парадигм у філософських текстах наступних часів, розуміючи процеси ремінісценції та філіації філософських ідей зі змінами історичних епох.
РН18	РН18-Ф7.1	Аналізувати першоджерельні філософські тексти різних періодів історії європейської філософії.
РН18	РН18-Ф7.2	Орієнтуватись в дослідницькій літературі, присвяченій різним періодам історії європейської філософії.
РН18	РН18-Ф7.3	Виконувати самостійні реферативні розвідки з теоретичних проблем, що виникали в історичному процесі розвитку європейської філософії.
РН18	РН18-Ф7.4	Враховувати знання змісту європейської філософської думки в її історичному контексті в розумінні проблем сучасного духовного розвитку суспільства
РН18	РН18-Ф7.5	Визначати вузлові моменти сучасної філософії, що беруть початок в різні періоди історії європейської філософії; визначати значення європейської філософії в її історичному контексті для перспектив розвитку вітчизняної філософської думки

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф1 Давньосхідна філософія	Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.
Ф3 Вступ до спеціальності	Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.
	Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін.
	Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
Ф4 Логіка	Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
Ф9 Аксиологія	Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання. Вміти будувати соціальні відносини на підставі загальнолюдських цінностей, перешкоджаючи проявам ментальної агресії і розвитку радикалізації в політичній, релігійній, національній сферах. Усвідомлено працювати в напрямку гуманітарного розвитку суспільства, не перетворюючи демократичні цінності толерантності і свободи особистості на моральний занепад і всюдозволеність.
Ф13 Онтологія та метафізика	Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Загалом Історія європейської філософії

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	354	187	167	-	-	-	-
практичні	291	154	137	-	-	-	-
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	645	341	304	-	-	-	-

Модуль 1. Антична філософія – 6 кредитів ЄКТС – 3-4 чверті

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		Вечірня		Заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	Аудиторні заняття	Самостійна робота
Лекційні	115	60	55	-	-	-	-
Практичні	65	34	31	-	-	-	-
Лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
Семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	180	94	86	-	-	-	-

Модуль 2. Філософія середніх віків та Відродження – 4 кредити ЄКТС (5-6 чверті)

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		Вечірня		Заочна	
		Аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
Лекційні	64	33	31	-	-	-	-
Практичні	56	26	30	-	-	-	-
Лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
Семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	59	61	-	-	-	-

Модуль 3. Філософія Модерну – 4 кредити ЄКТС (7-8 чверті)

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	64	34	30	-	-	-	-
практичні	56	34	22	-	-	-	-
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	68	52	-	-	-	-

Модуль 4. Німецька ідеалістична філософія – 3,5 кредитів ЄКТС (9-10 чверті)

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	53	26	27	-	-	-	-
практичні	52	26	26	-	-	-	-
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	105	52	53	-	-	-	-

Модуль 5. Некласична філософія другої половини XIX ст. – початку XX ст.) – 4 кредити ЄКТС (11-12 чверті)

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		Вечірня		Заочна	
		Аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	Аудиторні заняття	Самостійна робота
Лекційні	64	34	30	-	-	-	-
Практичні	56	34	22	-	-	-	-
Лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
Семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	68	52	-	-	-	-

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
---------	------------------------------------	------------------------

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
МОДУЛЬ 1. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ		
ЛЕКЦІЇ		94
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3	<p>1. Історія філософії та її роль в розвитку мислення Загальний погляд на категоріальну структуру мислення. Мислення як мова і граматично організований процес. Відкритість і самостійність структури мови. Вплив мови на світосприйняття. Мислення в його історичному розвитку. Онтологічний і гносеологічний сенс категорій як інструментів мислення. Поняття ментальності. Філософствування і ментальність. Історія філософії і розвиток здібності мислити. Парадигми мислення. Мислення первісних народів. Загальне, особливе, окреме в мисленні. Міфологічне мислення та його особливості. Філософія античності та її роль в розвитку філософського мислення.</p>	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>2. Проблема походження давньогрецької філософії Міфологія та протофілософія. Особливості генезису філософії в Європі. Платон і Арістотель про умови виникнення філософії. Г.Ф.В. Гегель про виникнення філософії. Проблема виникнення філософії в сучасній філософії. Гомер і світоглядне значення гомерівського епосу. Люди і боги. Соціоантропоморфізм. Космологія. Антропологія. «Теогонія» Гесіода. Міфологеми та їх філософський і моральний сенс. Орфіки. Ферекид. «Сім мудреців». Періодизація античної філософії. Джерела античної філософії</p>	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>3. Антична натурфілософія. Мілетська школа. Геракліт Ефеський Зародження античної науки. Іонійська філософія. Мілетська школа. Фалес як вчений і як філософ. Анаксимандр. Поняття «архе» і апейрон. Анаксімен. Геракліт Ефеський. Вчення про логос. Вогонь як першопочаток. Діалектика і гносеологія Геракліта.</p>	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>4. Ранній піфагореїзм. Учення Піфагора. Філолай Італійська філософія. Джерела та періодизація піфагореїзму. Піфагор, його життя та вчення. Піфагорейський союз. Гіппас, Алкмеон. Філолай та середні піфагорейці. Пізній піфагореїзм: Архіт. Вчення про числа та протилежності.</p>	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1	<p>5. Елеати. Ксенофан. Парменід. Зенон Елейський. Мелісс Школа елеатів. Ксенофан: антиміфологія, походження релігії, критика антропоморфізму. Парменід: буття і небуття, буття і мислення, шлях істини та шлях думки.</p>	7

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН18-Ф7.2	Зенон та його апорії. Мелісс та його трансформації парменідівського вчення.	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	6. Емпедокл. Анаксагор Вчення Емпедокла про чотири першопочатка і дві рушійні сили – любов та ненависть. Фази космічного циклу. Пояснення органічної доцільності. Анаксагор та початок афінської філософії. Вчення про гомеомерії. Вчення про Нус – ум.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	7. Левкіпп. Демокріт Давньогрецький атомізм. Атоми (буття) і пустота (небуття). Рух атомів та інші їх характеристики. Космогонія. Походження життя. Вчення про причинність. Необхідність та випадковість. Макрокосм і мікрокосм. Вчення про людину. Смертність душі. Гносеологія: два роди пізнання та теорія відчуттів. Етико-соціальні погляди.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	8. Софістика та софісти. Сократ і Сократичні школи Софісти: загальні риси. Старші софісти. Онтологія та гносеологія Протагора. Людина як міра усіх речей. Горгій про буття, мислення та мову. Гіппій, Продік, Антифонт. Молодші софісти: Алкідам, Трасімах, Критій, Каллікл. Критика софістики Платоном та Аристотелем. Життя і смерть Сократа. «Даймон» Сократа. Зміна предмету філософії: антропологічний поворот. Метод Сократа: іронія та маевтика. Моралізм та ідеалізм Сократа. Кінікі: Антисфен, Діоген Сінопський. Аскесіс (самообмеження), апаїдеусія (неосвіченість), автаркія (самодостатність). Кратет Фіванський, Біон Борисфенський. Кіренаїки: Аристипп, Феодор, Гегесій, Евгемер. Гедонізм кіренської школи. Мегарики. Софізми Евбуліда. Федон Елідський.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	9. Платон. Загальна характеристика філософії Платона Життя Платон. Платон і Сократ. Твори Платона: проблема авторства та проблема періодизації. Міфологія. Ідеалізм, вчення про світ ідей. Міф про печеру. Матерія та світ речей. Відношення між речами та ідеями. Бог Платона. Космологія та фізика. Телеологія та вчення про час. Вчення про душу та ідея метемпсихозу. Вчення про Ерос. Гносеологія, вчення про анамнезіс. Діалектика Платона. Єдине та численне, буття та небуття. Етика та політика. Вчення про ідеальну державу.	8
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1	10. Загальна характеристика філософії Аристотеля Життя Аристотеля. Твори Аристотеля, їх періодизація та систематизація. «Метафізика» і предмет філософії. Тотожність, розрізнення, протилежність, суперечність. Буття і	8

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН18-Ф7.2	небуття, суще і сутність. Рід, загальне, всезагальне. Вчення про категорії. Вчення про чотири види причин. Бог Аристотеля. Критика теорії ідей Платона.	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	11. Учення Аристотеля про пізнання Вчення про душу. Гносеологія Аристотеля. Аристотель як засновник логіки. Закони мислення. Силлогістика. Індукція. Поняття науки (епістеме) і мистецтва (техне), або теоретичних та практичних наук. Поесіс і праксіс. Метафізика як «перша філософія». Етика і види добродетностей. Етика і політика. Держава, її походження та структура. Класифікація політичних устроїв. Поетика і риторика.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	12. Філософія еллінізму. Епікуреїзм та скептицизм Період еллінізму і елліністична культура. Особливості елліністичної філософії. Александрійська наука. Гіппократ. Александрійська бібліотека. Евклід. Архімед Сиракузьський. Аристарх Самоський. Ератосфен. Платонівська Академія. Лікей і перипатетики. Епікур. Атомізм. Атеїзм. Етика: евдемонізм і атараксія. Тіт Лукрецій Кар. Скептицизм. Піррон і пірронізм. Аркесілай і Середня Академія. Нова Академія: Лакід і Карнеад Кіренський. Енесидем і Агриппа.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	13. Філософія еллінізму. Стоїцизм. Неоплатонізм Стоїцизм та його періодизація. Давня Стоя: Зенон Кітійський, Клеанф, Хрисіпп. Етика стоїцизму. Еклектизм. Римська філософія. Цицерон. Римський стоїцизм: Сенека. Епіктет. Марк Аврелій. Неоплатонізм. Плотін та його «Еннеади». Вчення про Єдине. Еманация. Єдине, Ум, Душа. Космологія. Порфірій. Ямвліх. Прокл.	8
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	86
РН3-Ф7.1 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	1. Генезис античної філософії Антропоморфізм поем Гомера. Гомерівський космос, суще й повинне. Натурфілософські ідеї, космос і хаос Гесіода. Антропоморфізм й моралізм. Орфічна релігія й діонісизм у формуванні уявлень про душу й тілесність, почуття й розум, містичне очищення й безсмертя душі.	8
РН3-Ф7.2 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	2. Натурфілософія Мілетської школи Геометричні й астрономічні відкриття, уявлення про душу та космічна вода - «архе» Фалеса. Апейрон Анаксимандра - джерело усього сущого. Космічний вогонь Геракліта - умова	8

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	вічності, не знищення й постійної змінюваності світу Поняття війни в розумінні боротьби і єдності протилежностей. Роль Логосу і міри	
	3. Учення елеатів Теологія й космологізм, монізм Єдиного Ксенофана. Критика антропоморфізму давньогрецької міфології. Учення про істину та учення про думку Парменіда. Апорії Зенона Елейського Заперечення множинності, не-існування, руху.	8
	4. Механіцизм Емпедокла і Анаксагора Гомеометрії - «насіння усіх речей» та Нус Анаксагора. Космологія, математика, теорія сприймання. Чотири субстанції як «коріння усіх речей» та вогонь, Любов і Ворожнеча у циклічності виникнення й зникання речовинного світу в ученні Емпедокла .	7
	5. Атомізм Демокріта Атоми й порожнеча. Форми атомів та розташування. Вчення про рух, каузальність і детермінізм. Фаталізм і свобода, місце випадку в атомістичному вченні Демокріта. Теорія пізнання. Вчення про культуру й конвенційність походження мови. Політика й етика Демокріта.	7
	6. Софісти. Сократ. Сократичні школи Антропологічний поворот та наближення до логіки. Релятивізм і скептицизм софістичного вчення. Абсолютизація суб'єктивності чуттєвого пізнання. Етика Сократа як мистецтво жити. Тотожність знання й доброчесності. Діалектика Сократа - метод надання загального визначення сутності речей. Сократичні школи. Мегарська школа :Евклід та Стілпон про загальне, осягнене умоглядно. Кінчна школа: Антисфен про відмову від загального. Істинне благо – властивість окремої людини.Кіренаїк Арістипп про насолоду.	8
	7. Учення Платона про буття і пізнання Вчення про ідеї як істинно суще буття. Головні властивості ідей. Ієрархія ідей Блага, Краси, Справедливості. Протилежність матеріального світу. Вчення про душу. Три складові душі. Міф про безсмертя душі. Теорія пізнання як пригадування душі (анамнезис). Міф про печеру як символізація процесу пізнання. Види пізнання. Інтелектуальне та чуттєве пізнання, мислення й розум (розсудок), віра й ототожнення.	8
	8. Діалектика вищих родів сущого Платона Діалектика як вчення про протиріччя в думках про предмети, на осягнення істини, як рух від не істинного – до істинного, як шлях сходження від нижчих понять до вищих, перевірки гіпотез. Категорії буття, спокою, руху, тотожного, іншого. Принцип дихотомії. Взаємодія категорій.	8
	9. Учення Арістотеля про буття і пізнання	8

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Спростування теорії ідей Платона. Субстанція як єдність матерії й форми, предмет пізнання й поняття.</p> <p>Форма і матерія. Субстрат, позбавленість, можливість та дійсність. Перша й остання матерія.</p> <p>Категорії : субстанції (сутності - форми), якості, кількості, відношення, простору, часу, стану, володіння, дії.</p> <p>Поняття ентелехії.</p> <p>Уява про першоджерело руху. Фізичні форми руху. Вчення про Першодвигун.</p> <p>Відмінність наукового знання від мистецтва, досвіду, навчання, відчуття й гадки, наукове знання як судження з доказовістю в істинності. Головні риси наукового знання. Поняття редукції.</p> <p>Ієрархія наук. Логіка Арістотеля. Питання про метод гіпотетичного знання – діалектика. Питання про подвійний метод достовірного знання – визначення й доказ. Визначення умовиводу. Силогізм. Апоретичний метод дослідження. Вчення про десять категорій. Сутність (субстанція), якість, кількість, відношення, простір, час, стан, володіння, дія, претерпівання</p>	
	<p>10. Філософія епохи еллінізму. Епікуреїзм та скептицизм</p> <p>«Сад Епікура». Нове осмислення призначення філософії. Учення Епікура. Переосмислення атомістичного матеріалізму Демокріта. Спонтанне відхилення атомів та свобода волі людини. Космологічні уявлення про безмежність Всесвіту й множинність світів.</p> <p>Каноніка. Сприймання, поняття, почуття як критерій істинності пізнання. Природниче розуміння тіла й душі, ствердження істинності чуттєвого сприймання й природничого пізнання.</p> <p>Спростування страху перед богами й смертю.</p> <p>Епікурейське етичне вчення про насолоду в порівнянні з гедонізмом Арістиппа. Атараксія (душевна безтурботність) як мета життя.</p> <p>Скептицизм Піррона й Секста Емпірика. Три Пірронових питання й відповіді на них. Критика наук та емпіричні засади пізнання. Вчення про відмову від судження й атараксію.</p>	8
	<p>11. Філософія епохи еллінізму. Стоїцизм та неоплатонізм</p> <p>Грецький стоїцизм (Зенон Кітійський, Клеанф, Арістон Хіоський, Хрисипп з Сол). Римський стоїцизм (Сенека, Епіктет і Марк Аврелій). Фізика й моністична онтологія стоїків. Світ живий, цілісний, тілесний, розумний і божественний суцільний, пронизаний тілами й пневмою. Відкидання доцільності, підпорядкованість цільовому плану. Субстанції матерії й сили як атрибути. Тіла й думки. Походження й повернення до вогню. Логос.</p> <p>Логіка стоїків – вчення про мову. Предмет логіки: поняття, судження, умовиводи.</p> <p>Чуттєві уявлення: спосіб їх виведення й властивості уявлень.</p>	8

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Чуттєві уявлення як основа усвідомлення, взаємодія душі й предмету. Істинні й не істинні уявлення (сни, галюцинації). Сім методів перевірки істинності уявлень. Каталіптичне (схоплювальне) уявлення.</p> <p>Емпіричні поняття двох видів. Родові поняття – основа мови й мислення.</p> <p>Вчення про доказ. Значення правильних висновків для мудрості. Пояснення амфіболій для подолання подвійності умовиводів.</p> <p>6. Судження як предмет логіки. Прості судження - класифікація за допомогою точних визначень. Складні судження- поєднувані, розподільні, гіпотетичні. 7. Вчення про умовивід. Категорії. «Суще» як «дещо». Чотири види «дещо» - час, простір, пустота й чисті предмети мислення (думка), «лекта», 6. Етика стоїків.</p> <p>Поняття Фатуму-Року. Пневма – дух, Розум, Провидіння. Дії людей – свідомі чи несвідомі – підпорядкованість доленосній необхідності. Мудрець :мета розумно жити за законами природи. Резиньяція – настрої підкорення. Розумне, згідне законам природи буття як доброчесність, і шлях до атараксії – найвищої мети життя. Турбота людини за світ, суспільство.</p> <p>Космополітизм. Теодицея – виправдання Бога за зло у світі. Поведінка мудреця – єдність необхідності й свободи. Любов до себе, самозбереження, згода з собою. Активність та прагнення державної діяльності – мета доброчесної людини.</p>	
УСЬОГО за модулем:		180
МОДУЛЬ 2. ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНІХ ВІКІВ ТА ВІДРОДЖЕННЯ		
ЛЕКЦІЇ		64
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>1. Вступ до християнської філософії</p> <p>Філософсько-релігійні течії пізньої античності, історичні, соціальні, культурні передумови виникнення християнства.</p> <p>Еволюція неоплатонізму: неоплатонізм александрійський та неоплатонізм латинського Заходу.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>2. Ранньохристиянська філософія. Донікейська патристика: Тертуліан, Оріген</p> <p>Поширення християнства. Донікейська патристика.</p> <p>Визначення тринітарної проблеми у Квінта Септимія Тертуліана; ставлення до античної філософської спадщини: «Афіни чи Єрусалим?» Провідна ідея релігійної концепції Тертуліана: «вірую, тому що абсурдно».</p> <p>Формування християнської філософсько-теологічної доктрини. Олександрійська богословська школа: Климент та Ориген. Вплив платонізму на філософські погляди Оригена. Засудження Церквою поглядів Оригена</p>	5
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3	<p>3. Післянікейська патристика, «отці-каппадокійці»: Василій Великий, Григорій Назіанзін та Григорій</p>	4

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>Ниський</p> <p>Християнський Нікейський собор (325 р.), його роль у формуванні християнських догматів</p> <p>Розробка тринітарної проблеми Василієм Великим, Григорієм Назіанзіном (Богословом) та Григорієм Ниським</p>	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>4. Латинська патристика. Августин Аврелій</p> <p>Латинська патристика до Августина. Християнські письменники III та IV ст.: Блажений Ієронім, Кіпріан, Новаціан, Арнобій, Лактанцій, Марій Вікторій, Амвросій Медіоланський</p> <p>Аврелій Августин (354–430) –ї. Сповідь як філософування. Онтологія та Гносеологія Августина: концепція ілюмінації. Проблема часу в філософії Августина Теодіцея. Політичне вчення Августина: «Град земний» і «Град Небесний»</p>	5
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>5. Від патристики до схоластики</p> <p>Завершення патристичної доби та перехід до схоластики. Творчість Максима Сповідника (579/80 – 662) і Йоана Дамаскіна (675–750). Філософія і містика. Проблеми Трійці. Божественне пізнання і любов.</p>	5
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА СХОЛАСТИКА</p> <p>6. Вступ до схоластики</p> <p>Проблеми визначення схоластики. Багатозначність терміну. Проблематика періодизації. Історичні передумови виникнення схоластики.</p> <p>Інтелектуальна культура=освіта. Школа латини. Сім вільних мистецтв (artes liberales).</p> <p>Схоластична філософія і політика.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>7. Схоластична думка у XI ст. Ансельм Кентерберійський</p> <p>Підйом X–XIII ст. Діалектики і антидіалектики XI ст.: Ланфранк Бекський, Беренгарій Турський, Петро Даміані. Суперечка Ланфранка і Беренгарія щодо проблеми трансубстанціації. Петро Даміані і проблема всемогутності Бога.</p> <p>Ансельм Кентерберійський –Вчення про свободу волі і сутність зла. Вчення про універсалії. Полеміка з Росцеліном.</p> <p>Схоластичний метод Ансельма Кентерберійського.</p> <p>Онтологічний аргумент та його доля у історії філософії.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>8. Розвиток схоластики у XII ст. Містичний напрям середньовічної філософії. Школи: Шартрська й Сен-Вікторська</p> <p>Інтелектуальний ренесанс 12 ст.</p> <p>Петро Абеляр – найвидатніший мислитель 12 ст. Теологія як наука. Етика Абеляра</p>	4

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Містичне вчення св. Бернарда Клервоського, основні положення. Філософія і віра: домінанта духовного досвіду.</p> <p>Конфлікт Бернарда з Абеяром: антиномія віри і розуму</p> <p>Школи: Шартрська і Сен-Вікторська.</p> <p>Іоанн Солсберійський – проблема універсалій і політична теорія. «Сентенції» Петра Ломбардського</p>	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>9. Грецький та арабський вплив, латинський аверроїзм: Сигер Брабантський. Альберт Великий та Олександр Гельський</p> <p>Грецький та арабський вплив: переклади. Арістотеліки та аверроїсти. Латинський аверроїзм: Сигер Брабантський. Перші засудження аристотелізму.</p> <p>Альберт Великий: Різниця між філософією і теологією. Олександр Гельський. Вчення про трансценденталії.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>10. Францисканці 13 століття. Бонавентура: схоластика і містика. Роджер Бекон: емпіризм та натуралізм</p> <p>Чернечі ордени: домініканський і францисканський. Франциск Ассізький та його погляди.</p> <p>Св. Бонавентура. Розум і віра, філософія і теологія. Шість шаблів сходження до Бога.</p> <p>Роджер Бекон. Розмежування теології та світських наук. Проблема універсалій і моральна філософія.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>11. Домініканці XIII століття. Філософія Томи Аквінського – «пик» схоластичної думки середніх віків</p> <p>Теоретична спадщина святого Томи.</p> <p>Вчення про Бога. П'ять доказів існування Бога. Сутність та існування. Співвідношення теології, філософії, віри і розуму. Проблема пізнання. Антропологія. Етика.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>12. Німецька містична філософія. Мейстер Екхарт</p> <p>Йоган Екхарт («Мейстер Екхарт») – засновник Оспекулятивної містики. Вчення про Бога: сутність Бога (Бог в собі) та природа Бога (як проявлена сутність). Вчення про душу. «Жаринка» – найвища сила душі. Вчення про зречення. Повернення (сходження) людини до Бога.</p> <p>Криза схоластики.</p>	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.4 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>ФІЛОСОФІЯ ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ</p> <p>13. Головні риси та основні напрямки розвитку філософії Відродження: гуманістичний, неоплатонічний, натурфілософський</p> <p>Гуманізм та антропоцентризм ренесансного світогляду.</p> <p>Змістовні відмінності північного та південного Відродження.</p> <p>Періодизація ренесансної філософії.</p> <p>Флорентійська платонівська академія. Переклади античних</p>	4

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	першоджерел. Діяльність гуманістів.	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.4 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	14. Філософія ренесансного неоплатонізму та пантеїзму Ніколай Кузанський (1401–1464). Вчене незнання. Синтез неоплатонічних та ранньохристиянських елементів з новими гуманістичними ідеями. Проблема співвідношення Бога та Універсуму. Ідея саморозгортання Абсолюту. Містичний пантеїзм Кузанця. Діалектика протилежностей. Марсиліо Фічіно і платонівська академія. Еротософія Фічіно. Вчення про світову ієрархію. Джованні Піко делла Мірандола. Проблема людської свободи. Якоба Бьоме - спадкоємець німецької містики, діалектики платонізму, натурфілософської думки. Три форми діалектики. Теософія. Вчення про Бога і його структуру. Бернардіно Телезіо. Вчення про саморух маєрії. Сенсуалістична теорія пізнання.	4
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.4 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	15. Соціально-політичні доктрини Ренесансу Соціально-політична тематика Ренесансу. Політична теорія Нікколо Макіавеллі Утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли Історичне значення філософії доби Відродження.	4
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	56
РН3-Ф7.3 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	1. Ранньохристиянська філософія. Апологети	7
	2. Релігійно-філософські вчення гностицизму	7
	3. Діонісій Ареопагіт – містичне богослов'я	7
	4. Протосхоластика: Боецій, Кассіодор, Ісидор Севільський – «транслятори вченої традиції»	7
	5. Начало схоластики на Заході. Каролінгське Відродження. Від семі вільних мистецтв до цілісної філософської системи	7
	6. Передумови «золотої доби» схоластики. Арабська та іудейська філософія	7
	7. Пізня схоластика: Дунс Скот та Вільям Оккам. Подальший розвиток схоластики	7
	8. Християнська антропологія Ренесансу: Мішель Монтень і Еразм Роттердамський, Мартін Лютер	7
	УСЬОГО за модулем:	120
МОДУЛЬ 3. ФІЛОСОФІЯ МОДЕРНУ		
	ЛЕКЦІЇ	63
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3	1. Історико-філософське означення європейської філософії Модерну (Нового Часу)	7

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>Місце філософії Модерну в поступі європейської філософії. Принципи означення та основний зміст. Тематична відмінність нової філософії від попередніх зразків. Зміна світоглядної парадигми. Зміст поняття «Модерна філософія» («Нова філософія»)</p> <p>Суспільно-політичний та культурно-світоглядний контексти формування філософії Нового часу. Скептицизм XVI ст. Наукова революція та філософія XVII століття.</p> <p>Проблема методологічного та світоглядного обґрунтування наукового пізнання.</p> <p>Раціоналістична методологія наукового пізнання.</p>	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>2. Емпіризм і дослідно-експериментальний метод пізнання Ф. Бекона.</p> <p>Емпіричні та матеріалістичні чинники у філософії Ф. Бекона. Обґрунтування експериментального ставлення до дійсності (природи).</p> <p>Класифікація людських пізнань.</p> <p>Співвідношення душі та розуму.</p> <p>«Ідоли» розуму.</p> <p>Досвідно-експериментальний метод пізнання. Індукція та її роль у науковому пізнанні.</p>	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>3. Раціоналістична методологія наукового пізнання Р. Декарта</p> <p>Співвідношення науки та філософії у творчості Р. Декарта. Основи раціоналістичної методології. Дедуктивний метод. Метафізика Р. Декарта. Принциповий дуалізм.</p> <p>Роль душі у процесі пізнання. Психофізична проблема.</p> <p>Фізика та космологія.</p> <p>Вплив філософії Р. Декарта на подальший розвиток філософії.</p>	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>4. Картезіанська філософія. Б. Паскаль і okazіоналізм.</p> <p>Релігійна філософія Б. Паскаля (1623–1662). Розрізнення наукового знання та віри. Проблема людини. Паскалівський песимізм.</p> <p>Okazіоналізм. Н.Мальбранш.</p> <p>Матеріалістичний напрямок у розвитку основоположень філософії Р. Декарта. П. Гассенді як критик раціоналізму та метафізики Р. Декарта.</p> <p>Логіка та лінгвістика «Пор-Рояля».</p>	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2	<p>5. Формування та розвиток англійського емпіризму: Т. Гоббс</p> <p>Особливості емпіричної основи у філософії Т.Гоббса. Р.Декарт та Т.Гоббс.</p> <p>Філософська трилогія Т.Гоббса. Особливості онтологічної підстави системи. Особливості теорії пізнання Т.Гоббса.</p>	6

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН18-Ф7.4	Логіка та лінгвістика. Співвідношення мови та мислення. Номіналізм. Політична філософія Т.Гоббса.	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	6. Формування та розвиток англійського емпіризму: Дж. Локк Структура та чинники досвіду у філософії Д.Локка. Концептуалізм Д. Локка. Критика теорій «вроджених ідей та принципів». Вчення про ідеї. Пізнання, його значення та межі. Мораль, політика, право, педагогіка у філософії Д.Локка	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	7. Раціоналістична система Б. Спінози Проблема субстанції в філософії і науці Нового часу. Вчення Б.Спінози про єдину субстанцію. Пантеїстична основа вчення про природу. Детермінізм. Проблема свободи. Особливості раціоналістичного методу. 2. Теорія пізнання та види знань. Роль афектів. Етика. Богословсько-політичні та політичні ідеї Спінози.	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	8. Раціоналістична система Г. Ляйбніца Співвідношення метафізики та науки у філософії Г.Ляйбніца. Нове обґрунтування поняття «субстанційна форма». «Монадологія» Г.Ляйбніца як завершальний етап у розвитку вчення. Закони та принципи монадології. Принцип заздальгідь встановленої гармонії. Теорія пізнання та раціоналістична методологія. Основні закони необхідності у логіці. «Істини розуму» та «істини факту». Проблема вроджених схильностей.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	9. Розвиток британської емпіричної філософії. Дж. Берклі, Д. Юм. Вчення Дж. Берклі про реальність. Проблема розрізнення первинних та вторинних якостей Критика ідеї матеріальної субстанції (іматеріалізм). Номіналізм. «Esse est percipi». Бог і закони природи. Несубстанційні підстави філософії Д. Юма. Новий погляд на людську природу. Зміст досвіду. Враження та ідеї. Проблема причинності. Автономія моралі. Проблема віри. Скептичний парадокс Д. Юма.	7
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	10. Просвітницький рух в Європі XVII–XVIII ст. Англійське просвітництво: основні напрямки та представники. Шотландська школа „здорового глузду” («Common sense») Чинники формування просвітницького руху у Франції. Видатні постаті у французькому просвітництві. Сенсуалістична теорія пізнання Етьєн Бонно де Кондільяка. Матеріалізм Ж.-О.	6

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	Ламетрі, П.Гольбах, К.-А.Гельвеція. Енциклопедизм Д.Дідро. Вольтер та Ж.-Ж.Руссо. Німецьке просвітництво та його особливості.	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	57
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	1. Історико-філософське означення європейської філософії Модерну. Формування основ нової філософії у творчості Ф. Бекона 1. Місце філософії Модерну в поступі європейської філософії. 2. Скептицизм ХVІ ст. 3. «Ідоли» розуму Ф. Бекона. 4. Досвідно-експериментальний метод пізнання та індукція у філософії Ф. Бекона.	7
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	2. Р. Декарт як засновник філософії Модерну. Картезіанська філософія. 1. Рене Декарт: Життя і діяльність 2. Основні ідеї праці Р.Декарта «Міркування про метод» («Рассуждения о методе», «Discours de la méthode») 3. Принцип універсального сумніву та принцип cogito у Декарта 4. Блез Паскаль: життя та діяльність 5. Б.Паскаль та його «Думки» 6. Окказіоналізм. Н. Мальбранш та його праця «Про пошук істини» («Разыскание истины»)	8
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	3. Формування та розвиток англійського емпіризму: Т. Гоббс, Дж. Локк 1. Онтологія і гносеологія Т. Гоббса. 2. Структура та чинники досвіду у філософії Д.Локка. 3. Теорія суспільного договору Т. Гоббса і Дж. Локка: порівняльний аналіз	8
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	4. Раціоналістична система Б. Спінози 1. Вчення Б.Спінози про єдину субстанцію. 2. Теорія пізнання та види знань у філософії Б. Спінози. 3. Богословсько-політичні та політичні ідеї Спінози.	8
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	5. Раціоналістична система Г. Ляйбніца 1. «Монадологія» Г.Ляйбніца. Закони та принципи монадології. 2. «Теодицея» Г.Ляйбніца. Принцип задалегідь встановленої гармонії. 3. Теорія пізнання та раціоналістична методологія Г.Ляйбніца. «Істини розуму» та «істини факту».	8
РНЗ-Ф7.5 РНЗ-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	6. Розвиток британської емпіричної філософії. Дж. Берклі, Д. Юм. 1. Іматеріалізм Дж. Берклі. Принцип «esse est percipi». 2. Д. Юм про структуру досвіду. Враження та ідеї. Походження ідей та класифікацію складних ідей.	8

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	3. Д. Юм про проблему причинності. 4. Д. Юм про проблему тотожності особистості. 5. Дж. Берклі і Д. Юм як критики теорії суспільного договору.	
РН3-Ф7.5 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	7. Філософія французького Просвітництва 1. «Про дух законів» Ш.-Л.Монтеск'є. 2. Антиклерикалізм Вольтера. 3. «Суспільний договір» Ж.-Ж.Руссо. 4. «Людина-машина» Ж. О. Ламетрі. 5. К. А. Гельвецій про людину 6. Сенсуалізм Е. Б. Кондільяка. 7. Енциклопедизм Д. Дидро 8. Матеріалізм П. Гольбаха	9
УСЬОГО за модулем:		120
МОДУЛЬ 4. НІМЕЦЬКА ІДЕАЛІСТИЧНА ФІЛОСОФІЯ		
РН	ЛЕКЦІЇ	53
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	1. Філософія І. Канта. Філософія І. Канта (1724–1804). Наукові надбання Канта в «докритичний» період. Основні твори Канта «критичного періоду». Вплив філософії Дж. Локка, Р. Декарта і Д. Юма на теорію пізнання І. Канта. Проблема співвідношення теоретичного знання і чуттєвого досвіду. Апріорна структура розуму як трансцендентальна умова можливості отримання всезагального необхідного знання. Світ як ноумен, «річ-у-собі». Трансцендентальна естетика. Трансцендентальна аналітика. Трансцендентальна діалектика. Антиномії розуму. Етика Канта. Учення про категоричний імператив. Природа естетичного задоволення. Соціально-політичні погляди І.Канта.	9
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	2. Філософія як «наукоучення». Суб'єктивний ідеалізм І.Г. Фіхте (1762–1814). Основні праці. Філософія як наука про систему і принципи наукового пізнання. Наукоучення. Самодостовірний принцип діяльності «Я», що усвідомлює себе через суперечливі взаємодії з «Не-Я». Синтетичний метод Фіхте. Ознаки соліпсизму в метафізиці Фіхте. Ідея Бога як абсолютного «Я». Етика Фіхте. Діяльне начало етики Фіхте. Самодіяльність як основна етична цінність. Роль держави і освічених верств населення в моральному вихованні людини.	9
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1	3. Система абсолютного ідеалізму Г.В.Ф. Гегеля (1770–1831). Основні філософські твори Гегеля. Тотожність мислення і буття. Абсолютний дух, свідомість, мислення як те, що має дійсне існування. Матерія, природа – інобуття абсолютного	10

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>духу. Поняття відчуження.</p> <p>Історія як процес самопізнання абсолютного духу. Принцип єдності логічного і історичного, необхідного і випадкового. Раціоналізм і панлогізм Гегеля.</p> <p>Учення Гегеля про поняття. Принцип сходження від абстрактного до конкретного. Гносеологічний оптимізм Гегеля.</p> <p>Діалектична функція тріади (тезис, антитезис і синтез) в формуванні системи знання. Діалектичні закони.</p> <p>Філософія духу. Суб'єктивний дух. Антропологія. Свідомість. Психологія. Об'єктивний дух. Право, мораль, моральність, держава. Абсолютний дух. Мистецтво. Релігія одкровення.</p>	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>4. Гегельянство.</p> <p>Школа Г.В.Ф. Гегеля. «Товариство наукової критики». Ліве гегельянство: Д.Ф. Штраус, Е. Ганс, А.Руге, Бр. Багер. Праве гегельянство: Г. Галер, Г. Хінрікс. Центр: К.Міхелет, К. Розенкранц.</p> <p>Ідея критики як всезагального принципу історії самосвідомості.</p>	8
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>5. Філософія німецьких романтиків. Брати Август і Фрідріх Шлегелі.</p> <p>А. Шлегель (1767–1845). Ідея про світ як органічну цілісність, що перебуває у постійному становленні. Критика ідеології просвітників («гармонічних пошляків») і класицизму в мистецтві. Вплив ідеї Ф. Шиллера про наївну і сентиментальну поезію.</p> <p>Ф. Шлегель (1772–1829). Теорія іронії. Іронія як онтологічний і гносеологічний принцип. Пізнання є інтуїтивним схопленням нетотожності тотожного. Вибір людини як діалог кінцевого «Я» з нескінченним «Я».</p>	8
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	<p>6. Філософія Ф.В.Й. Шеллінга (1775–1854).</p> <p>Проблема світоглядної цільності і складності розуміння філософії Шеллінга. Напрямки і методологічні аспекти філософських пошуків: натурфілософія, трансцендентальний ідеалізм, «філософія тотожності», філософія свободи, «філософія одкровення».</p> <p>Натурфілософія. Шеллінг проти розчинення об'єкту в інтелектуальному спогляданні Фіхте. Унітарні ідеї Шеллінга про природу. Гіпотеза Шеллінга про дуальну природу світла. Шеллінг про ступені (потенції) сходження форм. Ідея сходження від нижчого до вищого. «Система трансцендентального ідеалізму». Рух мислення від суб'єкту до об'єкту.</p> <p>Історизм та ієрархія пізнавальних форм, в яких «Я» сходить з однієї ступені самоспоглядання до іншої. Корелятивність категорій за Шеллінгом.</p> <p>Проблема реалізації ідеалу в історії. Всезагальний правопорядок,</p>	9

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	союз народів, світова держава. Естетика Шеллінга. Етичні погляди Шеллінга. Шеллінг про соціальний прогрес. Поняття «метафізичної провини».	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	52
РН3-Ф7.6 РН3-Ф7.8	1. Монадологія Лейбніца. Теодицея	8
РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3	2. Трансцендентальні умови пізнавальної діяльності в «Критиці чистого розуму» Канта. Учення Канта про категорічний імператив	8
	3. Суб'єктивний ідеалізм Фіхте. Принцип діяльності і антитетичний метод	8
	4. Абсолютний ідеалізм Гегеля. Учення про поняття	8
	5. Філософія духу Гегеля. Суб'єктивний дух, об'єктивний дух, абсолютний дух	8
	6. Натурфілософія Шеллінга і трансцендентальний ідеалізм	8
УСЬОГО за модулем:		105
МОДУЛЬ 5. НЕКЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ. – ПОЧАТКУ XX СТ.)		
	ЛЕКЦІЇ	64
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4 РН18-Ф7.5	1. Становлення некласичної філософської парадигми. Культурно-історичні умови формування філософських ідей у XIX–XX ст. Виникнення і розвиток некласичної філософської парадигми. Зміст та особливості некласичного філософування. Подолання спекулятивної раціональності. Основні напрямки некласичної філософії та внутрішня періодизація. Вплив романтизму на формування некласичної філософської парадигми	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	2. Філософія позитивізму Виникнення й сутність позитивізму. О. Конт як засновник. Завдання та методи філософського дослідження. Тристадії розвитку науки й суспільства. Принципи класифікації наук. Послідовник Конта Г. Спенсер – основні положення вчення. Вчення про еволюцію. Другий позитивізм. Е. Мах, Р. Авенаріус. Емпіріокритицизм. Конвенціоналізм А. Пуанкаре.	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1	3. Неокантіанство Погляди О. Лібман, Ф. Ланге, Г. Гельмгольц. Марбурзька школа неокантіанства Г. Коген, П. Наторп, Е. Кассіерер. Трансцендентальний метод. Баденська (Фрайбурзька) школа неокантіанства В. Віндельбанд,	5

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	Г. Ріккерт, Е. Ласк. Науки про природу та науки про культуру. Філософія цінностей. Філософія історії. «Фікціоналізм» Г. Файхінгера.	
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	<p>4. Неогегельянство</p> <p>Виникнення та сутність неогегельянства. Діалектика Ф. Бредлі. Філософська теорія держави американських неогегельянців Б. Бозанкета, Д. Ройса.</p> <p>Італійське неогегельянство. Філософія духу, філософія практики філософія історії Б. Кроче.</p> <p>Німецьке неогегельянство: Р. Кронер, А. Ліберт. Ірраціональне тлумачення діалектики Гегеля.</p>	5
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	<p>5. Прагматизм</p> <p>Ч.С. Пірс як засновник прагматизму. Основне призначення мислення. Методи закріплення вірувань. Проблема істини. Семіотика.</p> <p>Прагматизм В. Джемса. Досвід та практика. Істина як користь. Обґрунтування релігії.</p>	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	<p>6. Ірраціональна філософія як неklasичний тип філософування. Артур Шопенгауер</p> <p>Артур Шопенгауер як засновник неklasичного філософування. Чотири види закону достатньої підстави. Волюнтаризм Шопенгауера. Песимізм. Пошуки виходу з трагедійності існування. Хибність ідеї прогресу. Антиісторизм. Суспільно-політичний консерватизм. Етика співстраждання А. Шопенгауера. Атеїстична релігійність. Проблема звільнення від волі до життя. Резигнація і аскетизм. Ідея співчуття. Долання межі між «Я» і «не-Я». Етичний парадокс. Трактатування свободи волі як свавілля волі. Метафізика музики А. Шопенгауера.</p>	6
РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4	<p>7. Філософія життя</p> <p>Фрідріх Ніцше – розвиток волюнтаризму. «Воля до влади». Ірраціоналізм і антисциєнтизм. Міфологічність і релятивність. Неминучість критики та переоцінки цінностей. Діонісійне і аполонічне начала. Творчість як зміст життя у Фрідріха Ніцше: концепція цінності. Культура як смислотворчість; ціннісно-етичний релятивізм; вартісний нігілізм: самоцінність творчості; протест проти суцільної регламентованості буття. Позитивна релігійність; міф вічного повторення; ніцшівська цінність надлюдина.</p> <p>Академічна філософія життя В. Дільтея та Г. Зіммеля</p> <p>Психологізм та суб'єктивізм в тлумаченні «життя» В. Дільтея. Протиставлення «наук про природу» наукам «про дух». Пізнання духовних явищ і проблема історичного пізнання. Філософія і світогляд. Методологія. Історико-філософська концепція В. Дільтея. Філософія культури і тлумачення «життя» у Г. Зіммеля.</p>	6

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Песимістична концепція філософії історії О.Шпенглера</p> <p>Погляди К. Ясперса щодо циклічності культур</p> <p>А. Бергсон – вчення про інтелектуальну інтуїцію, час і тривалість. Поняття «творча еволюція», «життєвий потік»</p>	
<p>РН2-Ф7.1</p> <p>РН2-Ф7.2</p> <p>РН2-Ф7.3</p> <p>РН3-Ф7.7</p> <p>РН3-Ф7.8</p> <p>РН18-Ф7.1</p> <p>РН18-Ф7.2</p> <p>РН18-Ф7.4</p> <p>РН18-Ф7.5</p>	<p>8. Екзистенціалізм.</p> <p>Проблема ідентифікації екзистенційної філософії. Генеза екзистенціалізму. Предтечі (Б. Паскаль, С. К'єркегор, М.де Унамуно, Ф.М. Достоевський). Міжконфесійність феномену екзистенціалізму. Основні засади екзистенційної філософії. Значущість «межових ситуацій» для прозрівання людської екзистенції, феноменологічність.</p> <p>Релігійні екзистенціалісти (С. К'єркегор, Г. Марсель, К. Ясперс, Н. Бердяєв, Л. Шестов, М. Бубер). Релігійний екзистенціалізм Сьорена К'єркегора. Неможливість прямого «повідомлення» екзистенційних істин. Еволюційні шаблони еволюція особи на шляху до Бога: естетизм- моральність-релігійність. Поняття відчаю.</p> <p>«Атеїстичні» екзистенціалісти (А. Камю, Ж.-П.Сартр, С.де Бовуар). Специфічність атеїстичного варіанту екзистенціалізму. Сартрова суб'єктивістська метафізика як вияв бунтарства проти буржуазних норм. Концепція свободи і ніщо у Ж.-П.Сартра. Філософська есеїстика А. Камю. Розуміння абсурду. Співвідношення раціонального та ірраціонального. Бунтівна людина. Солідарність у бунті. Розмежування бунту (revolte) та революції (revolution).</p> <p>Екзистенційна філософія Карла Ясперса. Онтологія. Концепція «осьового часу». Критерії до якості філософських творів. Ясперсова ідея університету.</p> <p>Фундаментальна онтологія М. Гайдеггера. Буття та суще. Dasein як специфічне буття та його антропологічні виміри. Часовість та історичність. Діалектика онтологічного та повсякденного буття.</p>	6
<p>РН2-Ф7.1</p> <p>РН2-Ф7.2</p> <p>РН2-Ф7.3</p> <p>РН3-Ф7.7</p> <p>РН3-Ф7.8</p> <p>РН18-Ф7.1</p> <p>РН18-Ф7.2</p> <p>РН18-Ф7.4</p>	<p>9. Філософська герменевтика</p> <p>Історико-філософська генеза герменевтики. Німецький романтизм як змістовний контекст герменевтики. Г-Г. Гадамер – герменевтика як метод гуманітарних наук та вчення про буття. «Передрозуміння» як основа будь-якого розуміння. Мова як носій розуміння. Різновиди герменевтики – П. Рікер, Е. Бетті, К. Апель, Е. Корет, Ю.Хабермас.</p>	6
<p>РН2-Ф7.1</p> <p>РН2-Ф7.2</p> <p>РН2-Ф7.3</p> <p>РН3-Ф7.7</p> <p>РН3-Ф7.8</p> <p>РН18-Ф7.1</p> <p>РН18-Ф7.2</p> <p>РН18-Ф7.4</p>	<p>10. Філософія неотомізму</p> <p>Загальні риси неотомізму. Тяжіння до універсалізму і цілісності. Спрямованість на засвоєння елементів філософських напрямків ХХ століття (екзистенціалізму, неопозитивізму, герменевтики і т.д.) Від томізму до неотомізму. Першопочаткова інтенція Томи Аквінського. Головні особливості неотомістської філософії. Співвідношення теології, філософії і науки. Знання і мудрість.. Філософія Жака Марітена. Концепція інтегрального гуманізму</p>	6

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	<p>Жака Марітена. «Буття-без-Ніщо». Шостий доказ існування Бога. Гуманізм антропоцентричний і гуманізм теоцентричний. Жак Марітен і неотомістська теологія мистецтва. Педагогіка Марітена.</p> <p>“Методичний реалізм” Етьєна Жільсона. Відродження впливу вчення Томи Аквінського. Гармонізація розуму і віри. Розмежування «порядку сутності» і «порядку існування». Критика сциентистського поклоніння науці. Значення релігійно-моральних цінностей.</p> <p>Неотомізм після II Ватиканського Собору. Асиміляція методологічного інструментарію й категоріального апарату кантіанства, феноменології і екзистенціальної герменевтики – характерна риса неотомізму другої половини ХХ століття (Корет, Ранер, де Фріз). Діалог церкви і суспільства.</p> <p>Популяризація католицької доктрини та теярдизм Романо Гвардіні. Прагнення до соборності з іншими, «вростання» в протест і ціле.</p> <p>Вчення П'єра Теяра де Шардена. Впливи А.Бергсона. Опозиційність щодо томістської традиції. Панпсихізм. «Точка Омега» як регулятор і фінальна мета процесу еволюції. Ототожнення космогенезу і христовгенезу. Творення людиною ноосфери. Ідея єднання науки та містики.</p>	
<p>РН2-Ф7.1 РН2-Ф7.2 РН2-Ф7.3 РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.4</p>	<p>11. Персоналізм</p> <p>Актуалізація Християнської концепції вищої Персони (Бога) . Змістовний концепт персоналістичних поглядів. Американський персоналізм (Б.Боун, Е. Брайтмен, У. Гокінс, М. Калкінс) як реакція на гегельянській «універсалізм».</p> <p>Французький персоналізм. Е. Мунье, М. Недонсель, П. Рікер, Ж.Лякруа. Часопис «Esprit». Екзистенційне підгрунтя французького персоналізму.</p>	6
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	56
<p>РН3-Ф7.7 РН3-Ф7.8 РН18-Ф7.1 РН18-Ф7.2 РН18-Ф7.3</p>	<p>1. Становлення некласичної філософської парадигми. Аналіз роботи І Солертинського «Романтизм та його загальна естетика»</p>	5
	<p>2.Артур Шопенгауер як засновник некласичного філософування. Аналіз його роботи «Світ як воля та уявлення»</p>	5
	<p>3.Передекзистенціалізм Сьорена К'єркегора. Аналіз роботи «Хвороба до смерті»</p>	5
	<p>4.“Філософія життя” у ХІХ столітті. Фрідріх Ніцше. Аналіз його роботи «Так говорив Зоратустра»</p>	6
	<p>5.А. Бергсон – вчення про інтелектуальну інтуїцію, час і тривалість. Поняття «творча еволюція», «життєвий потік»</p>	5

Шифр РН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, годин
	6.Різновиди герменевтики – П. Рікер, Е Бетті, К. Апель, Е. Корет, Ю.Хабермас.	5
	7.Фундаментальна онтологія Мартіна Гайдеггера. Аналіз його твору «Буття та час»	5
	8.Філософія екзистенціалізму. Аналіз роботи Ж-П. Сартра « Екзистенціалізм – це гуманізм»	5
	9.Аналіз роботи А. Камю «Міф про Сизифа»	5
	10.Філософія неотомізму в творчості Ю.-М.Бохенського (Німеччина); Г-А. Ветгер	5
	11.Тєяр де Шарден та вчення про ноосферу	5
	УСЬОГО:	120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 7-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час екзамену за бажанням студента
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		
	або індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 6-го кваліфікаційного рівня за НРК**

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання завдання	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції 	95-100
	<p>Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	90-94
	<p>Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі.	80-84

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<ul style="list-style-type: none"> ♦ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ♦ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ♦ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; ♦ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ♦ здатність 	<p>Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на:</p> <p>1) управління комплексними проектами, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; <p>2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини; <p>3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання професійно-орієнтованих навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; <p>4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем</p>	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
продовжувати навчання із значним ступенем автономії	автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Дистанційна платформа MOODLE.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література до курсу «Історія європейської філософії»

1. Петрушенко В.Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. – Л.: Львівська політехніка, 2019. – 596 с.
2. Петрушенко В.Л. Філософська пропедевтика (Декілька етюдів про філософію): Посібник для самостійної роботи. – Львів, «Новий Світ-2000», 2021. - 236 с
3. Європейський словник філософій. В 5-ти томах.– К.: Дух і Літера, 2020-2021 р.р. 4. Хамітов Н. Гармаш Л. Крилова С. Історія філософії.– К.:ЦУЛ, 2019 р.– 396 с.
5. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : науковий посібник, - Киев: Мала академія Наук України, 2017. — 238 с.
6. Філософія: навч. посіб. і [Л. В. Губерський та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. І. Ф. Надольного. - 8-е вид., стер. - К. : Вікар, 2013. - 456 с. - (Серія "Вища освіта ХХІ століття").
7. Громов В.Є., Тарасова Н.Ю. Історія філософії в питаннях і відповідях. Навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2016.
8. Шабанова Ю.О., Яременко І.А., Тарасова Н.Ю. Історія філософії: сучасні комунікативні вчення. Навч. посібник. Дн., НГУ, 2012.
9. Філософія : навч. посіб. В двох частинах . Історія світової філософії / [В. Л. Петрушенко та ін.]. Л., 2013.

10. Історія філософії. Словник / за заг. ред. В. І. Ярошовця. 2-ге вид., перероб. К.: Знання України, 2012.
11. Історія філософії : підручник / В. І. Ярошовець, О. В. Александрова, Г. Є. Аляєв та ін.; за ред. В. І. Ярошовця. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010.
12. Історія філософії: Підручник. У 2-х т. / В. І. Ярошовець, О. В. Александрова, Г. Є. Аляєв. За ред. В. І. Ярошовця. Т. І. К.: ВПЦ „Київський університет», 2007. С. 123–228.
13. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III—IV рівнів акредитації. 3-тє видання, перероб. і доповн. Львів: Магнолія плюс, 2005.
14. Історія філософії : Підруч. для вищ. шк. / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович та ін. 2-е вид., переробл. та доповн. Х. : Прапор, 2003.
15. Татаркевич В. Історія філософії. – Т. 2. Філософія Нового Часу до 1830 року / Пер. з пол. Я. Саноцький, О. Гірний. – Львів: Свічадо, 1999.
16. Історія філософії : Підруч. для студ. вищ. закл. освіти / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. К. : Либідь, 2001.
17. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Книга, 2005

Додаткова література до модулю 1. Антична філософія

1. Татаркевич В. Історія філософії. – Т. 1. Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкраб'юка. Вид.2-ге, випр. – Львів: Свічадо, 2006.
2. Пролеєв С.В. История античной философии. М.: Ваклер, 2001.
3. Татаркевич В. Історія філософії. – Т. 1. Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкраб'юка. Вид.2-ге, випр. – Львів: Свічадо, 2006.
4. Асмус В.Ф. Античная философия. – М.: Высшая школа, 1976.
5. Чанышев А.Н. Философия Древнего мира : Учеб. для вузов. М.: Высшая школа, 1999. 6. Антология кинизма. – М.: Наука, 1984.
7. Антология мировой философии. В 4-х т. Т.1, часть 1. – М.: Наука, 1989.
8. Аристотель. Сочинения в 4-х т. – М.: Мысль, 1976, 1978, 1981, 1984.
9. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – М.: Мысль, 1979.
10. Дьяченко Н. В. Римские стоики: Сенека, Эпиктет, Марк Аврелий. Опыт прочтения : монография. – Харьков : Савчук О.О., 2014.
11. Зайцев М. О. Ранні грецькі філософи (від Фалеса до Демокрита) : курс лекцій. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2016.
12. Іонійська натурфілософія : навч.-метод. посіб. / М. Марчук, С. Мудра, Т. І. Радзіняк; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2015.
13. Лосев А.Ф. Античная философия истории. – М.: Наука. – 1977.
14. Лосев А. Ф. Очерки античного символизма и мифологии / Отв. ред., подготовка текста А. А. Тахо-Годи. – М.: Академический проект, 2013.
15. Материалисты Древней Греции. Собрание текстов Гераклита, Демокрита и Эпикура. – М.: Госполитиздат, 1955.
16. Фрагменты ранних греческих философов. Часть 1. – М.: Наука, 1989.
17. Чанышев А.Н. Начало философии. – М.: Высшая школа, 1982.
18. Реале Д. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / В пер. и под ред. С. А. Мальцевой. СПб.: Пневма, 2002.
19. Рассел Б. История западной философии: В 2 т. – М.: Академический проект, 2009.

Додаткова література до модулю 2. Філософія середніх віків та Відродження

1. Андрій Баумейстер. Тома Аквінський: вступ до мислення. Бог, буття і пізнання. Київ: Дух і літера 2012.

2. Татаркевич В. Історія філософії. – Т. 1. Антична і середньовічна філософія / Пер. з пол. А. Шкраб'юка. Вид.2-ге, випр. – Львів: Свічадо, 2006.
3. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження : Підруч. К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. – 169 с.
4. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії : Навч. посіб. – Л. : Світ, 2001.
5. Шабанова, Ю.А. Трансперсональная мистика Мастера Экхарта. В контексте развития европейской философии: монография. – Днепропетровск: НГУ, 2005.
6. Тимофеев, А.В. Учение Бернарда Клервоского в контексте средневековой интеллектуальной традиции: монография. – Днепр: Изд-во «Инновация», 2018.
7. Ле Гофф, Ж. Интеллектуалы в Средние века. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2003.
- Антология средневековой мысли. Теология и философия европейского средневековья. Т.1-2. / Сост., ред., пер. с лат. С.С. Неретиной – СПб.: Изд-во РХГИ, 2000-2001.
8. Чорноморець Ю. П. Візантійський неоплатонізм від Діонісія Ареопагіта до Геннадія Схоларія. – К. : Дух і літера, 2010.
9. Жильсон Э. Философия в средние века. От истоков патристики до конца XIV века. – М.: Республика, 2004.
10. Коплстон, Ф. История средневековой философии. – М.: Энигма, 1997.
11. Майоров Г.Г. Формирование средневековой философии. – М., 1979.
12. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків : навч. підруч.; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2007.
13. Соколов В.В. Средневековая философия. М., 1979.
14. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
15. Антология средневековой мысли (Теология и философия европейского Средневековья). В 2 тт. – СПб., РХГИ. 2001. Т.1.
16. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М., 1979.
17. Гуревич А.Я. Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. – М., 1990.
18. Добиаш-Рождественская О.А. Культура западно-европейского средневековья. – Л., 1987.
19. Жильсон Э. Философ и теология. – М., 1995.
20. Зеньковский В.В. Основы христианской философии. – М., 1997.
21. Карсавин Л.П. Культура средних веков. – К., 1995.
22. Неретина С.С. Верующий разум. К истории средневековой философии. – Архангельск, 1995.
23. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. – М., 1991.
24. Штекль А. История средневековой философии. – СПб., 1996.
25. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
26. Горфункель А.Х. Гуманизм и философия итальянского Возрождения. – М., 1977.
27. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. – М., 1998.
28. Соколов Б.В. Очерки философии эпохи Возрождения. – М., 1962.

Додаткова література до модулю 3. Філософія Модерну

1. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу XVII–XVIII ст. К., 2000.
2. Гусев, В. І. Історія західноєвропейської філософії XV–XVII ст. : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вузів. – К. : Либідь, 1994.
3. История философии: Запад–Россия–Восток. Кн.2. Философия XV–XIX вв. Под ред. Н.В.Мотрошиловой. М.: ГКЛ Ю.А. Шичалина, 1996.
4. Нарский И.С. Западно-европейская философия XVII века. – М.: Высшая школа, 1974.
5. Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття ; пер. з нім. В. М. Терлецького та О. І. Ведрова. – К.: Дух і Літера, 2009.
6. Абрамов М. А. Шотландская философия века Просвещения. М., 2000.
7. Английские материалисты XVIII в. Собр. соч.: В 3-х т. М., 1967, 1968.

8. Г'юм Девід. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркувань про об'єкти моралі / За ред. та з передм. Е.К.Мосснера; 3 англ. пер. П.Насада. К.: Вид дім «Всесвіт», 2003.
9. Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1994.
10. Гоббс Т. Соч.: в 2-х т. М.: Мысль, 1989–1991.
11. Декарт Р. Медитації про першу філософію / Метафізичні медитації / Пер. О. Хоми // «Медитації Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-Кун / Укл. О. Хома. К., 2014. С. 115-360.
12. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках / Пер. з фр. В. Адрюшка і С. Гатальської. К.: Тандем, 2001.
13. Довгань А. О. Гносеологічний оптимізм: монада-субстанція Г. Лейбніца і відношення істина Н. Мальбранша. – Т. : Астон, 2009.
14. Паскаль Б. Думки / Пер. з франц. А. Перепадя О. Хома. К.: Дух і Літера, 2009.
15. Прокопов Д. Є. Інтерпретація хиби в європейській філософії XVII – середини XVIII століть. – К. : Парапан, 2008.
16. Руссо. Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або про принципи політичного права. К.: Port-Royal, 2001.
17. Секундант С. Г. Эпистемология Лейбница в ее нормативно-критических основаниях. – Одесса : Печатный дом, 2013.
18. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат / Пер. з лат. та вст. слово В. Литвинова. К.: Основи, 2003.
19. Спиноза Б. Етика // Избр. произв.: в 2-х т. Т.2. М., 1957.
20. Юм. Д. Соч.: в 2 т. / 2-е изд., доп. и испр. М.: Мысль, 1996.

Додаткова література до модулю 4. Німецька класична філософія

1. Кушаков Ю. В. Нариси з історії німецької філософії нового часу : навч. посіб. для студ. філос. ф-тів. – К. : Центр навчальної літератури, 2006.
2. Мінаков М. А. Вчення Канта про віру розуму. – К. : Центр практ. філос., 2001.
3. Булатов М.А. Логические категории и понятия. – К.: Наукова думка, 1981.
4. Гегель Г. В. Основы философии права, або Природне право і державознавство ; пер. з нім. Р. Осадчук, М. Кушнір. – К. : МП "Юніверс", 2000.
5. Гайденок П.П. Философия Фихте и современность. – М.: Мысль, 1979.
6. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук. Т.1–3. – М.: Мысль, 1974–1978.
7. Гегель Г. Феноменологія духу ; пер. П. Тарашук, наук. ред. пер. Ю. Кушаков. – К. : Основи, 2004.
8. Кант И. Сочинения. В 8-ми т. / Под общ. ред. А. В. Гулыги. М.: Чоро, 1994.
9. Критические очерки по философии Канта. – К.: Наукова думка, 1975.
10. Малинин В.А., Шинкарук В.И. Левое гегельянство. Критический анализ. – К.: Наукова думка, 1983.
11. Панфилов В. А. Немецкая классическая философия. – Днепропетровск: ДНУ, 2005.
12. Прокопов Д. Є. Німецька філософія Нового часу: Просвітництво, Кант і рецепція критицизму : підруч. для студентів ВНЗ. – Київ : Київ. ун-т, 2013. – 895 с.
13. Шеллинг Ф.В.Й. Сочинения в 2 т. – М.: Мысль, 1987, 1989.
14. Шинкарук В.И. Теория познания, логика и диалектика И. Канта. К.: Наукова думка, 1974.

Додаткова література до модулю 5. Некласична філософія другої половини XIX ст. – початку XX ст.

1. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії. Пер. з англ. – К., 2008.
2. Р'юд В. Шлях філософії: XIX–XX століття ; пер. з нім. М. Д. Култаєвої, В. І. Кебуладзе, В. М. Терлецького. – К.: Дух і Літера, 2010.

3. Філософія Артура Шопенгауера та сучасність : колект. моногр. / А. Карась, В. Рьод, А. Лой, К. Глой, А. Дахній; ред.: А. Карась. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2012.
4. Богачов А. Л. Філософська герменевтика. Навчальний посібник. – К.: Курс, 2006.
5. Гайденко П.П. Прорыв к трансцендентному. Новая онтология XX века. – М.:1970.
6. Гайденко П.П. Человек и история в экзистенциальной философии К.Ясперса // Ясперс К. Смысл и назначение истории. Пер. с нем. – М., 1991.
7. Райда К. Ю. Екзистенціальна філософія. Традиція і перспективи. – К. : ПАРАПАН, 2009.
8. Куцепал С.В. Парадокси нової онтології: на межі Буття і Ніщо (Жан-Поль Сартр) // Куцепал С.В. Французька філософія другої половини XX століття. Дискурс із префіксом —пост- – К., 2004.
9. Лепп І.Християнська філософія екзистенції. Пер. з франц. – К., 2004.
10. Шабанова Ю. А. За гранью рационального. Иррациональная метафизика Артура Шопенгауэра и пути становления духовной культуры XIX – XX веков : Учеб. пособие по истории философии. – Д., 2002.
11. Лютий Т.В. Нігілізм: анатомія Ніщо – К., 2002.
12. Таранов С. В. Теологічний екзистенціалізм. – К.: Четверта хвиля, 2014.
13. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії. Від Декарта до Вітгенштайна. Пер. з англ. – К., 1998.
14. Адорно Т.В. Отношение к онтологии // Адорно Т.В. Негативная диалектика / Пер. с нем. – М., 2003.
15. Аверинцев С.С. Между средневековой философией и современной реальностью // Жильсон Э. Избранное. Том 1. Томизм. Введение в философию св. Фомы Аквиского – М.; СПб., 1999.
16. Базалук О. А. Философия жизни: от волюнтаризма к экзистенциализму (компаративистский анализ). – Вінниця, 2006.
17. Больнов О.Ф. Философия экзистенциализма. Пер.с нем. – СПб., 1999.
18. Бохенский Ю.М. Современная европейская философия. Пер. с нем. – М., 2000.
19. Ванслов В.В. Эстетика романтизма. – М, 1966.
20. Виндельбанд В. История философии. – К.1997.
21. Гайденко П.П. Экзистенциализм и проблема культуры. – М., 1963.
22. Долгов К. М. От Киркегора до Камю. – М., 1990.
23. Жильсон Э. Философ и теология. Пер. с франц. – М., 1995.
24. Зотов А.Ф. Современная западная философия – М., 2001.
25. Лях В. Екзистенційна свобода: вибір і відповідальність (філософська концепція Ж.-П.Сартра) // Філософська і соціологічна думка. 1995. № 5-6.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія європейської філософії»
для бакалаврів спеціальності 033 «Філософія»

Розробники: Юлія Олександрівна Шабанова, Геннадій Євгенович Аляєв,
Анатолій Олександрович Осипов, Наталія Юріївна Тарасова

В авторській редакції

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19